

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník XII

2/2014

júl

Štvrťročník

Miroslav Košút

Plaváreň, stav

V ostrých lúčoch slnka
praží sa mesiac.
Pramatka voda je všade.
Vysoký hvizd spravil piruetu
a pustil sa padať.
Krik, huriavk, šum
- to z bazéna
kypí živá voda.

Slovo starostu

Vážení spoluobčania, milí čitatelia.

Letné teploty a čas dovolení sú za dverami, čo je neklamným dôkazom toho, že pol roka máme už za sebou.

Pomoc z eurofondov

Teším sa, že sa darí realizovať veci, ktoré sme si naplánovali. Aj tento rok sa nám podarilo získať štátnu dotáciu z Enviromentálneho fondu na vybudovanie vodovodu v časti Zboranovce. Už mám podpísanú zmluvu s ministrom životného prostredia na sumu 30 000 euro a v krátkej dobe sa pustíme do roboty. Plánovanú sumu z rozpočtu obce sme tak mohli použiť na stavbu amfiteátra za OÚ, ktorý by sme bez dotácie tento rok nere realizovali. Zostalo aj na výstavbu vonkajších WC v areáli dolného ihriska. Momentálne je amfiteáter až na pár detailov dokončený aj s projektom „Úprava verejného priestranstva za OU“ a aj projekt „náučný chodník“, ktoré máme schválené z eurofondov. Teraz nás čaká administratívna práca a príprava podkladov pre kontrolu riadiacich orgánov pre tieto projekty a následná žiadosť na refundáciu nákladov. Projekt amfiteátra je z dielne Tibora Zendeka a stavbu realizovala firma Zboran s.r.o. Stavbu amfiteátra sme sa snažili stihnúť tak, aby druhý ročník folklórneho festivalu „V srdci Javorníkovo“ bol už v týchto priestoroch, čo sa nám aj podarilo. Festival bol nádherný, účasť nad očakávanie a dúfam, že aj vy ste boli spokojní. Za prípravou bol kus roboty. Obrovské ďakujem pre Lenku Jandúšikovú, Danku Mahúťovú z Pov. osvetového strediska a celú našu folklórnu skupinu Podžiaran

Užívajte si leto

Letné rána sú úžasné. Keď sa vám podarí vstať skoro ráno a ešte pred dennými horúčavami si sadnete vonku, môžete počúvať štebotanie vtákov, nadchýňať sa farebnosťou prírody a zacítiť všetky jej vône. Hlavu máte zrazu bez starostí a srdce plné pokoja.

Želáme vám, aby ste si takýchto bezstarostných a pokojom naplnených rán a dní užili v lete čo najviac.

V sobotu 26. júna na festivale v srdci Javorníkovo vystúpila v novom amfiteátri aj folklórna skupina Jasenka zo Vsetína.

je málo za to, čo urobili pre toto podujatie a pre obec stále robia.

S odpadmi po novom

Konečne sa nám tiež podarilo spustiť nový systém odpadového hospodárstva a veľkorozmerné kontajnery sú z obce preč. Nebolo to bez problémov, no postupne sa odstraňujú. Chceme vyzvať tých, ktorí si ešte nezakúpili popolnicu, aby tak čím skôr urobili, až predídeme zbytočným problémom. V prípade, že dostanem vašu dôveru aj do ďalšieho obdobia, chcem tento systém zmeniť na systém množstevného zberu, kde si každý zaplatí toľko vývozov, koľko odpadu vyprodukuje. Verím, že za pomoci obecného zastupiteľstva a spolupráce s firmou STRAKO sa to podarí. Veľké kontajnery v horách zatiaľ zostali a pre chatárov z Medvedzieho sme k zastávke na Košiaroch zabezpečili 2 kontajnery 1100 l. Veľkoroz-

merné budú ešte v jesennom období v obci vyzložené na veľkoobjemový odpad a nábytok. Pre obec sme kúpili fotopascu, náhodne ju premiestňujeme pri kontajneroch a mnohí už viete, že robí slušné zábery. Na ilustráciu trochu porovnateľných údajov z predchádzajúceho a súčasného systému: Počet vývozov veľkorozmerných kontajnerov:

	apríl	máj	spolu
2013	33	39	72
2014	16	14	30 o 42 menej
Celkové náklady:			
2013	5 077 €	5 715 €	10 792 €
2014	3 953 €	3 911 €	7 864 € o 2 928 € menej

Pokračovanie na str. 2

Hasiči v občianskom združení

Nový zákon o dobrovoľnej požiarnej ochrane umožnil za splnenia určitých kritérií zriadiť z dobrovoľných zborov občianske združenia. Využili sme túto možnosť a DHZ Papradno má pridelené svoje IČO a bolo zaradené do kategórie A, kde je možné dostať dotáciu od štátu až do výšky 3000,- € za rok na výstroj a školenia. Bola vykonaná kontrola z Prezídia hasičského zboru, ktorá konštatovala, že sme splnili kritériá v zmysle zákona. Z prvej dotácie sme zakúpili 10 pracovných odevov UBO, 2 komplet zásahové obleky, motorovú pílu a 3 ručné vysielacie stanice. 20 členov absolvovalo základný kurz a preškolenie na zásahy vo výškach, ktoré sú pre kategóriu A povinné.

Dôležité zmeny pre poberateľov dávok

Ešte jeden problém by som chcel spomenúť, ktorý vznikol prijatím nového zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Vyplatenie dávok v hmotnej núdzi podmieňuje odpracovaním si 32 hodín za mesiac pre každého poberateľa. Končia nám menšie obecné služby v tej zostave ako sme mali a v obci pribudne ďalších asi 40 ľudí, ktorým nie len treba nájsť robotu, ale aj stanoviť nejaký systém kontroly, evidencie dochádzky, dať pracovné prostriedky, poistenie a všetky povinnosti s tým súvisiace. Je to nárast starostlivosť a povinností, ktoré štát preniesol na obce a mám obavu, či tento systém bude fungovať, nakoľko tvorca tohto zákona ani z ďaleka nevie, aká je v tomto smere realita. V podstate kto odmietne prácu, nebudú mu dávky vyplácané. Predbežne sme vytvorili 4 skupiny, ktoré si jeden deň v týždni odrobia 8 hodín, ktoré by sme chceli využiť aj pri čistení obecných hôr a jednu partiu, ktorá si odrobí 64 hodín za mesiac a k dávke v hmotnej núdzi dostanú približne 60,- € na viac. Tak nahradíme menšie obecné služby. Komunikovali sme s každým, koho sa to dotklo a snažili sa nájsť optimálne riešenie. Chceme podotknúť, nie je to výmysel starostu ani zastupiteľstva, ale plníme povinnosti vyplývajúce z prijatého zákona.

Leto a naše roboty

No a ešte plán prác do vydania ďalšieho Polazníka. V najbližšej

K nám, do srdca Javorníkov, zavítal v sobotu 21. júna na II. ročník folklórneho festivalu predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslav Baška, ktorý mal nad podujatím záštitu. Víta ho starosta Papradna Roman Španihel a vedúca folklórnej skupiny Podžiaran Lenka Jandušíková.

dobe by sme sa chceli pustiť do spomínaného vodovodu Zbořanovce a tiež som už oslovil viaceru firiem k spracovaniu novej ponuky na doasfaltovanie cesty od OÚ až po napojenie na hlavnú cestu pri hornej Jednote. Ak sa nám podarí udržať cenu za asfaltovanie ako minulý rok, tak by sme mohli z vyčlenených peňazí potiahnuť aj časť úseku od OÚ smerom dole. Počas prázdnin by sme sa s futbalistami chceli pustiť aj do realizácie vonkajších WC na ihrisku TJ. Obecné zastupiteľstvo rozhodlo, že budovu dolnej MŠ zatiaľ nanovo prekryjeme, až nechátra, no a v hornej škôlke nás zamestná problém poškodeného kanalizačného potrubia. Počas prázdnin začneme v rámci finančných možností riešiť nepriaznivú situáciu s toaletami v budove ZŠ. Je mi ľúto že nemôžeme zobrať všetky deti do MŠ, no súčasná situácia nám to nedovoľuje. Momentálne doplácame na chod škôlky v takom stave ako to teraz ide asi 26.000,- € a to môžeme zobrať iba toľko žiakov, koľko berieme, lebo kapacita škôlky nás nepustí. Premiestnením do budovy ZŠ by sa vytvorili 3 triedy pri podstatne menších nákladoch, no petíciou sa rozhodlo, že presun do ZŠ je nevyhovujúci pre naše deti, tak fungujeme v rámci možností. Momentálne je aktuálna výzva na zateplenie obecných budov z Enviromentálneho fondu, tak pracujem na spracovaní projektu zateplenia budovy OÚ. Úrad s novou fasádou a strechou by krásne dotvoril vzhľad centrálnej zóny obce, ale úspech tohto projektu je nie len o schopnostiach.

Chcem ešte poďakovať partii chatárov, ktorí urobili peknú autobusovú zastávku na Žilíne a aj manželom Ing. Magdaléne Balušikovej a Ambrovi Balušikovi za ich prácu v redakčnej rade Polazníka, ktorí sa rozhodli ukončiť svoju činnosť.

Prajem vám krásne leto, príjemne strávené dovolenky plné krásnych zážitkov. Končiacim deňtatom veľa šťastia po opustení brán našej školy a všetkým nám pevné zdravie.

Ing. Roman Španihel

Svadby

19. 6.

Jozef Medera
a Alica Majšíková

21. 6.

Peter Potocký
a Vladimíra Dandulová

Matričné okienko

* Víťame vás

EMA Černošíková	30. 3.
ZARA URÍKOVÁ	9. 5.
NIKOLA Kurnocíková	10. 5.
MATEJ HROŠKO	26. 6.

Zomreli

Mária Hamáriková (1931)	8. 4.
Emília Knapová (1945)	19. 4.
Matilda Badačová (1930)	10. 4.
Mária Majšíková (1942)	10. 4.
Mária Turičíková (1933)	10. 6.
Anna Husáriková (1943)	14. 6.
Pavol Grajciarík (1959)	26. 6.
Ludovít Lališ (1938)	29. 6.
Kamil Piláčik (1943)	2. 7.

Ďakujeme

Myšlienku vydávať obecné noviny v Papradne mali viacerí naši občania. Medzi nimi bol aj **Ambro Balušik**, ktorý tento nápad nielen propagoval, ale keď nastali priaznivé podmienky zo strany obce stal sa od založenia novín jedným z členov redakčnej rady. Jeho zásluhou sa naše noviny objavili s názvom Polazník. Neskôr prišla do redakčnej rady aj jeho žena **Magda Balušiková** a spolu tvorili dvojicu, vďaka ktorej sme v novinách mohli na pokračovanie putovať po našich papradňanských dolinách, dozvedieť sa rôzne zaujímavosti z dávnejšej histórie obce a v niekoľkých posledných číslach sme si radi prečítali seriál o najznámejších rodoch Papradna. Tento seriál zostane (zatiaľ) nedokončený...

Ambro a Magda Balušikovci sa rozhodli ukončiť činnosť v redakčnej rade obecných novín Polazník.

V mene redakčnej rady a čitateľov Polazníka ďakujeme za ich pútavé príbehy, záujem o históriu, aj o ľudí z Papradna. Želáme im aby ich tvorivý duch neopúšťal a veríme, že si ešte prečítame ich postrehy a poviedky.

Redakčná rada obecných novín Polazník

V našej obci

BOLO

20. apríla

sa uskutočnil **VI. ročník veľkonočného výstupu na Holý vršok**, ktorého sa zúčastnilo viac ako 250 priaznivcov turistiky, za čo určite môžeme vďačiť aj krásnemu počasiu. V cieľi na každého čakala odmena, klub turistov sa postaral aj o chutné občerstvenie tých, ktorí Holý vršok zdolali. Takisto o dobrú náladu nebola núdza a nechýbala ani tombola, či tradičná súťaž o najkrajšie veľkonočné vajíčko. Väčšina z účastníkov putovala na spiatocnej ceste na Kolibu, kde si pochutnali na jahňacích špecialitách.

27. apríla

rozozvučali kultúrny dom v Papradne účastníci **VI. ročníka prehliadky hry na harmoniky – heligónky**. Vo vystúpeniach sa predstavilo 56 účinkujúcich zo Štiavnika, Jasenice, Brvnišťa, Papradna, Hornej a Dolnej Marikovej, Považskej Bystrice, Veľkého Rovného, Ochodnice, Turzovky, Radôstky, Čierneho, Skalitého, Čimhovej a Nitry.

30. apríla

postavili turisti a hasiči Papradna pred budovou KD „máj“. Pri tejto „práci“ im spevom pomáhali členovia FS Podžiaran a starosta s poslancami ponúkali malé občerstvenie.

4. mája

sa členovia obecných zložiek Dobrovoľných hasičov zúčastnili v našom kostole **slávnostnej omša k sviatku sv. Floriána**.

10. mája

sviatok **Deň matiek** sme sláviли v kinosále KD. K slávnostnej atmosfére prispeli vystúpeniami žiaci MŠ, ZŠ a a FS Podžiaran.

11. mája

sa uskutočnil **výstup na Javorníky** so stretnutím na Stratenci pri Troch krížoch, kde sme si uctili spolu s priateľmi z Moravy pamiatku padlých v II. svetovej vojne

31. mája

na Kolibe v Papradne bolo zorganizované podujatie **Bačova cesta** spojené s **oslavou Medzinárodného dňa detí**. Viac na strane 12.

1. júna

v kinosále KD pod vedením Mgr. Juraja Šípeka potešili výkonom

na **slávnostnom koncerte žiaci** absolventi Základnej umeleckej školy P. Bystrica – pobočka Papradno. Prítomní sa im odmenili dlhým potleskom a slovami uznania. Viac na strane 7.

14. júna

deti, mládež aj skôr narodení občania obdivovali „**spanilú jazdu historických vozidiel**“, ktoré mali zastávku v našej obci. Klub historických vozidiel Považie zorganizoval v dňoch 13. – 15. 6. „**Veterán tour Manín 2014**“ so štartom a cieľom v osade obce Papradno – **Podjavorník**.

21. júna

sa uskutočnil **II. ročník folklórneho festivalu (jánskych slávností) „V srdci Javorníkvo“**, na ktorom sa prezentovali folklórne skupiny Papradnianskej, Marikovskej a Štiavnickej doliny. Sprievodnými podujatiami bola slávnostná svätá omša, výstavka fotografií, otvorenie novovybudovaného amfiteátra v centre Papradna, večerný program s FS z Podbrezovej pod Bradlom, o 22.h pálenie Jánskych ohňov a ľudová zábava. Viac na str. 5.

BUDE

12. júla

požývame na ihrisko TJ Žiar Papradno športových fanúšikov. Výbor TJ pripravuje futbalový turnaj **Memoriál Jozefa Váchalíka** za účasti futbalových mužstiev obcí Papradnianskej doliny.

23. - 24. augusta

sa uskutoční **XII. ročník JAZDECKÝCH HIER** na Agrofarme Koliba Papradno. Okrem bohatého programu budú ponúkané aj gurmánske špeciality Koliby. Srdečne vás pozývame.

20. septembra

po úspešných troch ročníkoch pivných festivalov vás organizátori pozývajú na **IV. ročník Papradnianskeho krígl'a**, ktorý sa bude konať v priestoroch a okolí KD Papradno.

Inzeráty pre občanov v novinách Polazník sú zdarma (dajte ich do schránky na OÚ)

Veľkonočný výstup na Holý vršok VI. ročník

Naši šibači rozosmiali v sobotu 21.6. každého v kultúrnom dome.

Po roku opäť našou obcou prechádzali veterány.

Putovať v modernej dobe?

„Na deň Najsv. Trojice vybrala sa z papradňanskej farnosti asi 400členná púť do Frývaldu, aby prosili pútnici Matku Božiu Frývaldskú o pokoj sveta. Ku podivu, tento ľud ináč k mnohým náboženským prejavom nemajúci hlbší vzťah, s nadšením a láskou obetuje namáhavú cestu do pútnického miesta. Z tunajšieho kostola vyšli pútnici ráno o 7. hodine, za Považskou Bystricou v Kvášove malá zastávka ku občerstveniu, potom v Prečine dostali sväté požehnanie v kostolíku od miestneho farára a cez hory, cez Lednicu, údolím k rieke Rajčanke sa o piatej hodine podvečer vo Frývalde za spevu a zvonov vchádzali pred milostivý obraz Panny Márie. Na tvárach všetkých radosť, ťažko to vyjadriť slovami. Po celodennej únavnej ceste ešte púť všetkých ostatných pútnikov na kalváriu za hlaholu zvonov, dychoviek so Sviatosťou oltárnou. A nocľah? Väčšinou prebdeli v kostole, kde po celú noc sa ozývali spevy striedané s modlitbami pútnikov. Ráno sa všetci zúčastnili o šiestej hodine na sv. omši slúženej vonku, pristúpili k sv. prijímaniu všetci po vykonanej spovedi doma i tu. Zas nastúpili peši ces-

tu spiatky a večerom vchádzali s hudbou, spevom a s mnohými farníkmi, ktorí išli naproti, do kostola, aby sa poďakovali za šťastne vykonanú púť. Na tvárach vracajúcich sa pútnikov vidno ozaj duševné pozdviženie hodné záznamu. Púť viedol miestny organista Štefan Hausner, ktorý svojím mohutným, zvučným hlasom predspevoval počas púti.“ Toto nie je čerstvá reportáž z diania u nás, ale záznam z roku 1940, ktorý si môžeme s určitou dávkou nostalgie prečítať vo farskej kronike Historia domus. Takto to teda asi vyzeralo v minulosti po mnohé roky, keď púť z Papradna patrila vo Frývalde medzi najväčšie. Mnohí spomínajú, ako obdivovali nádherné papradňanské kroje a zástavy, ktoré sa vynímali medzi ostatnými, nehovoriac o krásnom speve, ktorý strhával mnohých pútnikov. Vďaka Bohu, aj v súčasnosti ešte pretrváva zvyk putovania na toto vzácne pútnické miesto, hoci už nie v takom ohromnom počte, ani nie s toľkou námahou, ktorá sa nám dnes zdá naozaj obdivuhodná. Aj dnes sa ešte stále nájdu veriaci, ktorí sú ochotní obliecť si kroj, niesť

sochu Božej Matky, zástavu či kríž, ísť aspoň časť cesty pešo (zvyčajne z farského kostola do Jasenice); v tomto roku sa našiel aj jeden odvážlivec, ktorý absolvoval celú cestu pešo. K pútnikom treba prirátať našich chorých a nemohúcich, ktorí by sa radi zúčastnili a sprevádzajú púť duchovne.

Prečo putovanie v dnešnej dobe mnohým nevyhovuje? Pravdepodobne preto, lebo púť má duchovný a kajúci charakter, a preto je spojená s obetou. Ten, kto sa rozhodne putovať, musí rátať s tým, že bude potrebné zrieknuť sa pohodlia, podriaďiť sa vedeniu alebo prispôbiť sa členom skupiny. Môžeme teda povedať, že putovanie je pre náročnejších. Kto sa však tejto náročnosti nezľakne, dostáva sa mu zvyčajne odmeny vo forme veľkej radosti z prekonania samého seba a zo zážitku, ktorý ho duchovne obohatí.

Čo je vlastne púť? Putovať znamená podniknúť dlhšiu cestu za určitých cieľom. Ak je cieľom takejto cesty vec pozemská, ako poznanie kraja, umenie atď., voláme ju jednoducho výletom. Ak je cieľom cesty vec náboženská, voláme ju púťou. Púť spočíva v tom, že jednotlivec alebo viac veriacich spoločne v procesii, na čele ktorej sa zvyčajne nesie kríž, prí-

padne i zástavy, za zbožného spevu a modlitieb, pod vedením svojho kňaza alebo niektorého zbožného muža či ženy ako jeho zástupcu cestujú na niektoré miesto, ktoré je významné zvláštnymi darmi Božej milosti.

Cieľom náboženských pútí je, aby sa veriaci mohli vzdialiť od hluku sveta, od domácich starostí a trampôt, žeby sa mohli voľnejšie oddať zbožnosti a chválení Boha, ďakovať mu na pútnickom mieste za duchovné a telesné dobrodenia a prosiť ho o nové dary a milosti, predniesť mu možno i nejakú tajnú túžbu srdca.

Putovanie vyplýva zo samej ľudskej prirodzenosti. Už v Starom zákone Boh nechal putovať izraelský národ dlhú dobu po púšti, pričom sa o ľud staral. Mojžiš prikázal Židom, aby tri razy do roka putovali do Jeruzalema na predpísané sviatky. Aj Pán Ježiš putoval do Svätého mesta už ako 12ročný a potom so svojimi učeníkmi. A aj v súčasnosti máme nemalo príkladov putovania jednoduchých ľudí i významných osobností: stačí spomenúť putujúceho pápeža sv. Jána Pavla II. Katechizmus Katolíckej cirkvi nás učí, že púte pripomínajú naše pozemské putovanie do neba, a putovanie sa nám odporúča ako jedna z rozmanitých foriem zbožnosti; niektorí kresťania si konajú púť ako prejav svojej osobnej nábožnosti alebo pri svojich prisľúbeniach Bohu, ktoré robia pri niektorých príležitostiach (porov. KKC 2691, 1674, 2101).

Cieľom nášho putovania dnes je viac ako v minulosti návrat: opravdivý návrat k Bohu. Na pútnických miestach dokáže človek byť akosi bližšie k Bohu než v bežnom živote, kde každodenné starosti neraz stavajú Boha akosi bokom nášho záujmu. Preto si človek uvedomuje potrebu bližšieho stretnutia s Bohom, a to vyjadruje aj púťou. Pútnické miesta sa stávajú intenzívnymi miestami pokánia a zmierenia s Bohom i s ľuďmi, miestami opravdivého obrátenia a nápravy života.

Dúfajme, že i dnes, ale aj v budúcnosti rokoch naša tradičná púť do Frývaldu bude nielen veľkým obohatením pre jej účastníkov, ale prinesie vždy osoh a hojné Božie požehnanie pre celú našu farnosť.

Jozef Hlinka, farár
www.papradno.fara.sk

Púť v roku 2006

VIVAT PODŽIARAN

Na Slovensku v striebornom pásme

Odkedy sme sa „nepočuli“ ubehli tri mesiace a za nami sú krásne akcie. U Hanky Beníkovej sme strávili príjemné chvíle na veľkonočnú nedeľu pri otváraní sezóny, aj na Bačovej ceste. Deň matiek sme oslávili od najmenších po najstarších v kultúrnom dome. Najviac v nás všetkých však rezonuje úspech dievčat zo základnej školy.

2. apríla sme sa stretli v kine Mier v Považskej Bystrici na detskej regionálnej súťaži Keď si ja zaspievam. Samko Klabník nás reprezentoval v kategórii sólista inštrumentalista, Lucka Kozáčiková a Julka Žilinčíková a Katka Zdurienčíková v kategórii sólista spevák (duo) a všetci spoločne v kategórii folklórne skupiny. Pociť zodpovednosti v nás veru bol. Veď na tejto súťaži sme spolu neboli prvýkrát. Všetci nás už poznajú a očakávajú, že v Papradne vieme spievať. Tak sme si vyspievali návrh na postup do krajského kola, ktoré sa konalo v Zemianskych Kostoľanoch. Konkurenciu sme už poznali, lebo sa stretávame každý rok. Veru, je veľmi ťažké prebojovať sa cez profesionálne súbory. Na vyhodnotení bolo pre mňa radosťou počúvať toľkú chválu na naše dievčatá. Čistota spevu, krásne trojhlasý... to nik iný nedokázal. Porota veľmi obdivovala, že im to v takom mladom veku nerobí žiadny problém. No, čo vám poviem, od radosti som hádam aj dva metre podrástla. Dievčatá získali zlaté pásmo a tak nám nezostávalo nič iné, len čakať, či

nás pozvú na celoslovenskú súťaž. A veru sa tak aj stalo. A tak sme sa s Kikou, Julkou, Katkou, Zuzkou, Ninkou, Veronikou, Luckou a Denkou (a s malým fanklubom) vybrali 7. júna na celoslovenskú súťaž do Habovky. Prostredie sme už poznali, s Denkou sa nám vybavili krásne spomienky na október minulého roka, keď sme aj my šli zabojsť za to naše Papradno. Celý víkend sa niesol vo folklórnom duchu. Najskôr sme si vypočuli krásne piesne z celého Slovenska v podaní detských interpretov a neraz sme mali pocit, že sú lepší ako mnohí dospelí. Veľkým zážitkom bola aj večerná škola tanca, kde za doprovodu výbornej ľudovej hudby na čele s jedným z porotcov, nás profesionálny tanečný pár naučil dva jednoduché tance. A tak sme si celý večer pospevovali „Zasadil som čerešničku, vyrástli mi dve, už je s tebou moja milá, už je s tebou zle.“ Naše dievčatá dosiahli obrovský úspech! Vo veľkej konkurencii vybojovali STRIEBORNÉ PÁSMO! Hláška dňa: „To sa ani našim hokejistom tento rok nepodarilo“ bola teda na mieste.

Užívali sme si

„V srdci Javorníkvo“
Krása ľudových tradícií mala sviatok 21. júna u nás v Papradne na festivale V srdci Javorníkvo, ktorý sa tento rok konal v rámci projektu s názvom Autentické hodnoty v Javorníkoch ukryté pod záštitou Trenčianske-

ho samosprávneho kraja, obce Papradno, Považského osvetového strediska a FSK Podžiaran. Tí, ktorí prišli a vydržali až do večera, hádam nebanujú. O krásne piesne, tance, zvyky, žartovné scény nebolo nuda. Úvod patrilo krásnej svätej omši, potom sme sa presunuli do estrádnej sály, kde sme si mohli pozrieť výstavu fotografií Marikovskej, Štiavnickej a Papradnianskej doliny a mesta Karolinka. Zároveň sme predstavili publikáciu, v ktorej sú popísané zvyky a znotované piesne zo spomínaných obcí. Krásny program vyvrcholil vo večernom programe, kde vystupoval FS Brezová a naša FSK Podžiaran. Ešte aj teraz s odstupom času mám úsmev na tvári, keď si spomeniem na pásmo, ktoré sme pripravili. Vystriedali sme sa hádam všetci, oživením boli malé detúrence zo ZŠ a na záver dlho očakávaní šibačiar. Bolo naozaj vidieť, že si to všetci na pódiu aj v publiku užívali. Herecké výkony a masky by si aj Oskara zaslúžili. A zase sme si raz uvedomili, že najst' si čas

popri všetkých povinnostiach na prípravu takýchto akcií sa naozaj oplatí.

Chcela by som sa poďakovať nášmu starostovi, že podporuje kultúru v našej obci, čoho svedectvom je aj krásny amfiteáter za obecným úradom, dvom dievčatám z POS – Danke Mahútovej a Danke Čižmárovej, ktoré to celé „spískali“ a neskutočne nás podporujú pri všetkých akciách, súťažiach. Božke Bašovej, že si vždy nájde čas pomôcť pri nácvikoch, aby to všetko „učesala“, Izovi Mikudíkovi za krásne scenáre k scénkam a že drží to naše nárečie pevne v rukách, celej našej FSK, že dávajú srdce do všetkého, čo robíme a aj vám všetkým za podporu a slová vďaky, uznania, ktoré nič nestoja, ale pre nás majú cenu zlata. Veď ako sa spieva v piesni V srdci Javorníkvo: Najkrajšie ze šetkých sú naše trávniče, krajšie ňenájdzce v celém šířem svece. Nech sa naše hlasy šetky v jedno zlejú a nech dolínami veždy spevy znejú.

Lenka Jandušíková

Lucia Kozáčiková, Kristína Paulecová, Zuzana Nemčeková, Veronika Balušíková, Nina Strašíková, Júlia Žilinčíková, Katarína Zdurienčíková

Veru som já Janko

1. Veru som já Janko, vjem já dzevac zámkvo.
2. Prvý zámek Gymeš, odkel Janko idzeš?
3. Druhý Nové Zámky, idzem od frajierky.
4. Trecí zámek Frajšťák, vrác sa Janko naspák.
5. Štvrtý je Debrecín, veru sa nevrácím.
6. Piatý zámek Budzín, veru nepoblúdzím.
7. Šiestý je Budacín, račí svojej milěj, hěj, za lásku zaplacím.
8. Sédzmý zámek Nitra, budz má milá chytrá.
9. Ósmý je Ostrihom, budz má milá zbohom.
10. Dzeviatý Komárno, už je milá darmo.

Cestou na Holý vršok

Z rozprávania našich starých rodičov a prarodičov vieme, že Papradno to boli kedysi zväčša len holé lúky, pláne, pasienky, sem tam nejaké chalúpkky a skromné príbytky. Ale keďže čas a ľudské ruky postupne všetko menia, tak aj v našej dedine môžeme badať veľké zmeny. Obyvateľov a priaznivcov Papradna stále pribúda a na miestach, kde boli v čase našich prarodičov len lúky, si ľudia, ktorí sa rozhodli práve tu tráviť svoj život so svojimi rodinami, budujú rodinné domčeky a byty. Tí, ktorým naša malebná dedina a jej príroda učarovali, zase budujú vikendové chaty, aby v našom krásnom prostredí načerpali novú energiu. A tak sa postupne rozrastáme. Z našej malej dedinky sa stáva veľká obec s množstvom možností na rekreáciu a trávenie voľného času. Popri tomto budovaní, by sme však nemali zabúdať starať sa a chrániť našu matku prírodu, pretože práve to je pôvodné miesto odkiaľ pochádzame a kde môžeme obnoviť svoje sily.

(pm)

Ako lapali Hromadíka

Kedysi bývali u nás lapačky. Richtár obce dostal od vrchnosti prípis. Toľko a toľko vojakov musel tvoja obec dať. Richtár povyberal takých, ktorí mu najviac zavádzali. Pravdaže museli to byť len mladí a zdraví.

Potom prišli vojaci a tí vždy iba v noci chodili, keď neboli chlapi rozlezení po poliach či po chotári, keď bol každý doma. Obklúčili chalupu a mladých chlapov násilne chytali a odvádzali na vojnu.

Hromadík bol vtedy mladý, pevný chlap. Býval v Cisovej. Aj jeho richtár určil na vojenskú službu. Raz večer sedel si Hromadík vo svojej chalupe, ani nevedel, čo sa na neho chystá. V izbe bola už tma a on si zažal akési sve-

tielko, lebo mal robotu. Celý deň si robil píšťalku zo šípového dreva.

Vtedy mládenci nosili takéto píšťalky otáčané čerešňovou kôrou a radi si na nich zanôtili pekne ťahavé papradňanské pesničky. Píšťalka bola na dĺžku ruky.

Už ju mal hotovú, iba pri tom slabom svetle zatíkal, do nej klinec na tom hrubšom konci, kde sa do nej fúka. Ako ten klinec do píšťalky zatíkal naraz tichučko prikradli sa k jeho chalupe lapači. Obkolesili ju zo všetkých strán, aby im neušiel a už chceli vtrhnúť dnu a zlapať ho. Dvaja z tých lapačov sa však podívali malým okienkom dnu a Hromadíka tam pri svetle videli ako mal tú píšťalku v rukách.

Anglický týždeň sa našim ôsmakom páčil

Hello! My name is Cameron, I am 24 and, I am from Raleigh (USA). To boli prvé slová lektora anglického jazyka, keď sa prvý raz stretol s našimi ôsmakmi. A potom ďalšie a ďalšie – celých päť dní v druhom májovom týždni. Žiaci 8. ročníka sa na krátky čas „stali Angličanmi“, museli trošičku pozabudnúť na materinský jazyk a lámali si jazyky, hlavy, ruky i nohy na anglickej slovnej zásobe, ktorú prebrali počas štyroch rokov na našej škole. Lovili vo svojej pamäti, lovili a veru aj veľa ulovili, lebo museli. Nik nad nimi nestál s bičom v ruke ani s pätkou, ale zostali s Cameronom sami a ten zo slovenčiny veľa nevedel a ani po slovensky hovoriť nechcel. Nebol u nás preto, aby sa on niečo naučil po slovensky, ale aby rozprával s našimi žiakmi len a len po anglicky. A rozprávali veru o všeličom: o živote v Anglicku, v Amerike, o mladých ľuďoch, o ich aktivitách, záujmoch, túžbach, o škole, športe, modernej hudbe,... Žiaci si s ním veľmi dobre rozumeli, veď bol iba o desať rokov starší ako oni, a tak sa stretli aj mimo vyučovania. Zahrali si futbal, posedeli pri malinovke, navštívili Kolibu, kde vysadili Camerona na koňa, aby si vychutnal jazdu na koni a aby z jeho chrbta obdivoval našu krásnu prírodu. Anglický týždeň ubehol ako voda. Žiaci sa s Cameronom rozlúčili a ten sa pobral ďalej za svojimi povinnosťami, ale na našich ôsmakov si občas spomenie a cez facebook ich pozdraví alebo sa opýta, ako sa im darí.

Názory žiakov:

- Bolo super už len preto, že som neschytil celý týždeň ani jednu pätku.
- Ubezpečila som sa, že rozumiem hovorenému anglickému slovu a to pozdvihlo moje sebavedomie.
- Niekedy v budúcnosti by som chcela robiť to, čo Cameron.
- Mne sa páčil lektor. Zostali mi super zážitky so super človekom. A ešte vie aj pekne kresliť!
- Verte-neverte, ale na angličtinu sme sa hádam prvýkrát tešili. Cameron nedával známky a keď sme niečo nevedeli, povedal, že je to v poriadku a žiadna päťka.
- Škoda, že tu bol iba týždeň. Bol to krátky, ale veľmi pekný týždeň.
- Od Camerona som sa naučil, že angličtina nie je až taká ťažká. Všetci veríme, že sa s ním ešte niekedy stretneme.

Oni si mysleli, že to má flintu a že ju nabíja. Všetci lapači sa cez to okno popozerali a veru nemali odvahy vojsť dnu a chytiť ho. Mysleli si, že to sa on na nich chystá s tou flintou.

I keď boli vojaci tvrdí, radi mali svoje životy. Hromadíka sa báli a radšej ho s tou flintou nechali na pokoji. Ako tichučko prišli ešte tichšie odišli. A Hromadík mal od nich tú noc pokoj. Na druhý deň sa však dozvedel, že vojaci chodia po nociach a lapajú mladých chlapov. Ktosi mu však povedal, že aj jeho by boli vzali, keby ne-

bol tú flintu nabíjal.

A on sa iba zasmial, „Veď to nebola flinta. To bola píšťalka.“

No potom sa už bál nocovať vo svojej chalupe v Cisovej. Mal ešte jednu chalupu vyššie v horách, v osade zvanej Pri Skale. Myslel si, že tam lapači neprídu. Tak išiel prenocovať ku Skale. Lenže lapači v túto osudnú noc prišli aj tam, v noci keď spal ho chytili a už mu ani píšťalka nepomohla. Odvliekli ho na vojnu.

A potom si musel na vojne dvádnásť rokov odsľužiť.

Štefan Meliš

Deň šťastnej rodiny 2014

Žiaci 2. B ZŠ v Papradne oslávili 19. júna s triednou učiteľkou Mgr. Evou Gastnerovou a so svojimi rodičmi, starými rodičmi, súrodencami i príbuznými tri sviatky naraz. Deň matiek, Deň detí i Deň otcov. Sviatok nazvali Deň šťastnej rodiny. Deti si pod vedením učiteľky pripravili pre blízkych milý program, v ktorom sa na začiatku pochválili tým, čo sa za dva roky v škole naučili – čítali, recitovali, spievali, tancovali, hrali na hudobných nástrojoch. V ďalšej časti s pásmom piesní a básní prejavili vďaka rodičom za ich lásku a starostlivosť. Pásmo ukončili Rúfusovou Modlitbou za rodičov a odovzdali im srdiečko s odtlačkom vlastných dlaní. Rodičia boli dojatí a v nejednom oku sa zaligotala slza šťastia. Pani učiteľka pre všetkých nakoniec pripravila prekvapenie v podobe prezentácie, ktorú si mohli pozrieť v počítačovej učebni. Prezentácia ukázala, čo všetko deti v škole prežili od prvého dňa až po posledný školský výlet na hrad Strečno. Po oficiálnej časti nadišla chvíľa, na ktorú najviac čakali deti. Zatiaľ čo rodičia vychutnávali si kávu alebo čaj, hostili sa na zákuskoch, chlebíčkoch, jednohubkách a iných dobrotách, ktoré sami pripravili, debatovali, deti šantili s balónmi a bublifukom pri hudbe. Taktiež nemali núdzu o sladkosti, ktoré ako odmenu za výborný výkon dostali od štedrých rodičov.

Z besiedky všetci odchádzali šťastní, spokojní, plní dojmov a s mafičkou so srdiečkom ako spomienkou na pekné strávené popoludnie v škole.

E. Gastnerová

Vyjadrenie zástupcu spoločnosti ARCHA s. r.o. – správcu cintorína v obci Papradno

Pri našej každodennej práci sa stretávame s otázkami našich občanov ako to vlastne je, so správou cintorína v obci Papradno. Keďže sme v minulosti nikdy nevyužili možnosť vyjadriť sa k vzniknutým problémom prostredníctvom obecných novín, chceli by sme túto chybu napraviť. K najčastejším problémom patrí kosenia cintorína. Faktom zostáva že podľa zmluvy túto činnosť vykonávať nemáme. V zmluve je uvedené, že túto činnosť si riadi a vykonáva obec sama.

Zo zmluvy nám vyplývajú tieto povinnosti:

- Vyberanie poplatkov za hrobové miesta - poplatky v celej výške, následne odovzdávame na Obecný úrad v Papradne.
- Upratovanie Domu smútku – pred a po každom pohrebnom obrade.
- Odomykanie a zamykanie Domu smútku – 24 hod. denne.
- Určovanie hrobového miesta – a dozeranie na správnosť pochovávania, na čo máme aj potrebné a platné „osvedčenie na správu cintorínov“.
- Osvetlenie cintorína v prípade potreby (Vianoce, Nový rok) ktoré môžeme vykonávať len na žiadosť starostu.

Všetky tieto činnosti vykonávame a poskytujeme aj v prípade, že pohrebný obrad nezabezpečuje naša pohrebná služba. Akékoľvek otázky, ale aj pripomienky nám môžete oznámiť na tel. č.: 0902 740 409, 0903 539 711, alebo osobne v kancelárii Pohrebné služby ARCHA v Považskej Bystrici.

Miroslav Nemčík – Konateľ firmy ARCHA s.r.o

Malí programátori

To, že naši žiaci sú veľmi šikovní a vedia už aj programovať, dokázali Šimonko Ciesarič a Laurinka Nemčíková z 2. B triedy, pretože sa im podarilo prebojovať sa zo školského cez okresné (tam súťažili aj žiaci David Zboran a Dianka Žilinčíková z 2.A, Martinko Burdej a Samko Zdurjenčík z 2. B a Sandrička Hričová) a krajské kolá (absolvovali ho aj Dianka Žilinčíková z 2. A a Sandrička Hričová z 6. triedy) až do celonárodného kola, ktoré sa konalo v Prievidzi 25.4. 2014. Programovali v prostredí Baltie, čo je programovací nástroj pre deti i dospelých. Laurinka Nemčíková v krajskom kole zvíťazila v kategórii A, teda získala 1. miesto. Nesklamala ani v celonárodnom, v ktorom sa umiestnila na 6. mieste. Dokonca medzi programátormi druhákmi je na Slovensku druhá. Podarilo sa jej postúpiť aj do finálového medzinárodného kola v poľskom Rzeszowie, ktoré sa konalo 6. až 8. júna 2014. Súťažila tam s najúspešnejšími programátormi zo Slovenska, Česka, Bieloruska a Poľska. Palce sme jej držali dobre, pretože sa jej podarilo úspešne vyriešiť predložené zadania. Prekvapila ju však jazyková ba-

Laurinka Nemčíková a Bohumír Soukup, zakladateľ súťaže BAL-TIE a 6. najúspešnejší programátor sveta.

riera a už teraz sa teší na to, ako sa bude popri zdokonaľovaní sa v programovaní učiť aj angličtinu, ktorá bude pre ňu dôležitým komunikačným prostriedkom. Laurinke želáme veľa chuti do učenia a srdečne jej blahoželáme k dosiahnutému úspechu!

E. Gastnerová

V nedeľu 1. júna o 15:00 h sa uskutočnil v kultúrnom dome v Papradne koncert žiakov Súkromnej základnej umeleckej školy – pobočky Papradno a divadelného krúžku.

Žiaci sa predstavili v hre na keyboard, v moderných tancoch, v speve populárnych a detských piesní a v divadelných scénkach Hodina dobrých skutkov a Sol' nad zlato. Osmi absolventi – Veronika Balušiková, Tereza Bašová, Matej Hikaník, Mário Hřebičík, Kristína Paulecová, Nina Strašíková, Katarína Zdurienčíková a Júlia Žilinčíková vystúpením a záverečnými skúškami v Považskej Bystrici úspešne ukončili prvú časť prvého cyklu štúdia na umeleckej škole. Dúfajme, že výkony, ktoré dosiahli, budú dobrou motiváciou aj pre ostatných žiakov.

Ďakujeme všetkým, ktorí ste účinkujúce deti podporili svojou účasťou.

Mgr. J. Šípek

ČERIEPKY Z PODJAVORNÍKA

VÍCEN

Ako sa žilo a umieralo na Kfžíli Podjavorníkom v prvej polovici 20. storočia.

Vícen bol môj dedo. Nie ten čo vyrábala šindzely, ale druhý dedo z Kfžíle. Nikdy sme sa nemohli stretnúť, lebo umrel skôr ako som sa ja narodil. Ale pociťujem k nemu taký vzťah, ako by som ho poznal. Dôverne ho totiž poznám z maminho rozprávania a spomienok. A tie spomienky boli nezabudnuteľné, kvetnato zaujímavé a neprehliadnuteľne plné lásky. Aj po mnohých rokoch. Až do konca jej požehnaného dlhého života. A preto aj ja spomínam na neho, keď si spomínam na mojich rodičov a predkov.

Vícen bola familiárna prezývka susedov a známych, vlastným menom bol Vincent. Bol to vraj príjemný človek, všeobecne obľúbený a akceptovaný. Nielen rodina, ale aj mnohí cudzí ľudia ho oslovili a pozvali svojim deťom za krstného a preto mal kopy krsneňec. Rád pomáhal druhým ako mohol a vedel. Ako másiar náturista zabíjaval susedom na celej Kfžíli. V dnešnom jazyku by sme mohli povedať, že bol veterán I. svetovej vojny. Ako jeden z mála ľudí tej doby Podjavorníkom, aj vďaka na tú dobu vysokej úrovni sociálnej politiky medzivojnovnej československej republiky, mal pravidelný príjem. Ako vojnový invalid za povrchové zranenie utŕžené počas vojny dostával mesačnú invalidnú rentu sedemdesiat korún aj päťdesiat halierov, čo je v prepočte na dnešnú menu 2,34 euro. Aj preto vraj vždy jeho rodina mala čo do úst a nikdy neboli hladní, čo v tých dobách v niektorých iných rodinách údajne nebolo zriedkavosťou. Z toho tiež vidno ako málo vtedajší ľudia potrebovali k dostatku. Možno aj preto bol inými rešpektovaný, ako sveta-skúsený veterán a starý vojak, aj keď ako inak, našli sa aj takí čo závideli, že ten sa má, keď dostáva peniaze zadarmo.

Zdalo by sa spravodlivé, zaslúžené a logické, že takýto človek sa po zásluže dožije vysokého veku v zdraví a pokoji. Ale z neznámych a často nepochopiteľných dôvodov to tak vždy nebýva. Vícen v ten rok, v 51. roku svojho života, niekedy začiatkom marca roku 1941 išiel kravám na čečinu. Lebo ostatná kŕma sa na konci zimy už minula a vyhánac kravy na pašu pre zbytky snehu

na pasienkoch bolo ešte zavčasu, tak sa dobytok dočasne kŕmil čečinou z ihličnatých stromov. Vícen, vtedy chlap v najlepších rokoch vybehnul kdesi nad Rovné lúky, spotil sa, prechladol a ochorel. Ochorel tak, že dostal zápal pľúc a jeho stav sa po týždni polihovania na posteli tak zhoršil, že poslali po kňaza, aby ho vyspovedal. Kňaz, možno to už bol mladý kaplán Gašinec prišiel obratom, a popri poslednom pomazaní navrhol, či by nestálo za to, skúsiť zaviesť ho do nemocnice. Vtedy bola najbližšia nemocnica v Trenčíne, asi preto skôr nikto nad tým nerozmýšľal. Vtedy bolo normálne, že keď niekto aj mladý vážne ochorel, tak v mnohých prípadoch aj zomrel. To im slúži na ospravedlnenie, že to nikoho skôr nenapadlo... Teraz však podľa kňazovej rady Vícena zababušili do perín a na hnojových saňoch ho zviezli Podjavorník. Odtiaľ ho najznámejší podjavornický furman tých čias, budúci zať, náš tata, vtedy ešte mamin priateľ, povedalo by sa dnešným jazykom, lebo už mali spolu dvojročné dievčatko, našu sestru, ale ešte neboli manželia, na rebrináku ľahom koňom zaviezol do Bystrice a odtiaľ potom sanitka do Trenčína do nemocnice. Keď ho nakladali na sane, malá Vícenova vnučka sa im motala popod nohy, on si ju privinul do náručia a povedal: „Milušenka moja, už sa jakživ bavic nebudzem“. Spolu s furmanom išli ako doprovod Vícenov syn František, mamin brat, ktorého neskôr zabil blesk a sused, starý Husárik. Vrátili sa na druhý deň dopoludnia a sused Husárik, inak známy tesár a staviteľ, ktorého ruky a architektonický cit vytvorili množstvo doteraz stojacich nádherných podjavornických dreveníc, všetkých upokojoval: „Vykúpali ho tam, taký ostal čerstvý. Nebojce sa, za chvíľu je doma!“ Zdržali sa v radosťom očakávaní, možno v dobrej viere aj nejaký štamperlík vypili, keď sa krátko poobede vo dverách objavil poštár s telegramom a z príchodu sa obrátil na furmana: „Nno Jožo, čo si večera vjezól, už je nebohé!!!“

Keď niekto vtedy zomrel v Trenčíne v nemocnici, tak ho tam v Trenčíne aj pochovali. Tak aj jeho. Na pohreb išlo 7 ľudí. Nevie, či mu niekto niekedy na hrobe zapálil sviečku. Do Trenčína sa vtedy nechodilo tak ľahko ako dnes. Možno jediná sviečka,

Žatva a mlatba

„Už sme žitko zožali, do stodoly dodali.“

Koncom leta skončila žatva a začali sa prípravy na mlátenie žbožia. Tak sme hovorili obliiu ako božiemu daru, ktorého sme dopestovali štyri druhy na podhorských roličkách.

Skosené zbožie sa oblúkovou kosou kládlo na proviesla a viazalo do snopkvo. Priviezli sa vozom alebo na batohoch na chrbte, naukladali na polešenie nad mlatovňou. Deň vopred sa všetko pripravilo na mlatovni, čo je časť humna. Podlaha bola z hrubých hladkých dosiek alebo len udupaná hlinená. Z náprotivných stien sa zvesili z pántov celoplošné drevené vráta. Mašina mláťačka – bola širokou remenicou spojená s motorom (benzínovým) zn. LORENC, osadeným kolesami a kolíkmi do zeme, aby mal stabilitu. Motor sa našťartoval kľukou, alebo ľahom remenice. Zubatá mláťačka sa rozzvučala a začala sa veľmi dôležitá práca.

Zmétač zhadzoval (zmétal) snopky cez dieru priamo na pôstolie, tam rozriezač prerezal provieslo a posunul špajzovačovi, čo bol najdôležitejší úkon, aby sa rovnomerne rozložilo a klasmi špajzovalo (vsúvalo) do mláťačky. Druhou stranou padalo na zem zrno, nad ním zostávala slama, ktorú vyhrabovačky hrablami, drevenými s riedkymi zubami, stiahli a vyriasačky špeciálnymi drevenými vidlami pretriasali a kovovými vidlami odniesli ďalej, lebo slamy bolo veľa.

Pri práci sa dodržiavali bezpečnostné pokyny, aby sa nič zlé nestalo. Počas práce sa nejedlo, nefajčilo, ani nerozprávalo. Bola tam veľká prašnosť.

Po skončení mlátenia sa slama nosila do stodoly a dlávilá, čo už bolo sprevádzané aj s veselosťou a zábavou a zážitkami v „tuneloch“.

Susedia si navzájom pomáhali. Kde nemali mlatoveň, privieli zbožie k susedovi, alebo keď nemali motor, previezli od susedov. Zbožie sa ešte ďalej čistilo a skladovalo na povalách v súsekoch. Slamou sa plnili strožáky.

Zo snopkov sa odložil jeden, najkrajší, do Vianoc. S ním ščascitoval otec rodiny na Štedrý večer a mama ho rozložilana stôl pod obrus, kde sa večeralo.

Žatva mala aj smutnejšie spomienky. Mnohé rodiny z našej doliny odchádzali v lete na Dolné zeme „na žne“, aby prežili. Niektorí sa vrátili po skončení sezónnych prác, ďalší až po rokoch namáhavých poľnohospodárskych prác na poliach v oblastiach s horúcim podnebí, pretože naše klimatické podmienky sú znešiteľnejšie. Niektoré rodiny tam zostali už natrvalo.

Elena Počiatková

ktorá mu na hrobe horela, bola tá v deň jeho pohrebu. Čo si ja pamätám ako chlapec, nikdy sme na jeho hrob do Trenčína na dušičky nechodili. Nikdy sme však s mamou nezabudli zapáliť mu sviecu na cintoríne pri križi. A v tejto tradícii pokračujem ďalej aj sám, keď mama, jeho dcéra ma už sviečku nemôže zapáliť, lebo už sú opäť spolu, tentoraz v nekonečnej večnosti. Raz v ranej mladosti, keď už som sám mohol ísť do Trenčína, už je to pekných pár rokov, ba desaťročí, som zašiel v Trenčíne na starý cintorín, ktorý som vyhľadal v domnení, že možno nájdem jeho hrob. Už si nepamätám čo ma k tomu viedlo, ale asi to, čo ma teraz občas ťahá na Kfžel', asi ten duch mojich predkov. To som si však vtedy ešte nevedel predstaviť aké je Trenčín veľké

mesto a aké veľké sú cintoríny vo veľkých mestách. Plné ľudí, ktorí prv než ich tam uložili k spánku, boli nenahraditeľní... Nikdy som ho nepoznal, ale aj tak ho mám rád. A akosi cítim, že on by možno mal rád nás, svojich vnukov, aj mojich dobrých bratov. Cítim takto, ako naozajstná ľudská láska môže ísť až za hrob. Lebo som veľmi blízko poznal jeho krv a kus jeho duše, dôverne som poznal jeho dcéru, našu dobrú a láskavú mamu. A myslím si, že presne si viem predstaviť aký bol, aj keď som nikdy nevidel jeho podobizeň. A cítim, že ak je niečo vo mne dobré, mám kus aj od neho, alebo z neho. Preto čím menej sviečok horelo na jeho hrobe, tým viac spomienok a modlitieb odo mňa velebí jeho dobrú dušu v nebi.

J. Trulík

Motýlia záhrada

Zaujíma vás ako dlho žije motýľ, koľko trvá kým sa zakuklí húsenica motýľa? Čím sa motýle živia? Podobné otázky si kládli aj žiaci 1. ročníka a deti navštevujúce školský klub detí, ktoré sa rozhodli tajomný život motýľov preskúmať zblízka. Po zakúpení sady – Motýľej záhrady nám bol doručený certifikát na zaslanie húseníc Babôčky bodliakovej, no a po ich doručení už nič nestálo v ceste nášho prírodovedného experimentu. Húsenice babôčky sme najskôr pozorovali v uzatvorenej nádobke, kde mali dostatočné množstvo potravy potrebnej na to, aby mohli rásť. V tomto štádiu, nevyžadovali takmer žiadnu starostlivosť. Našou jedinou úlohou bolo zabezpečiť húseničkám optimálnu teplotu prostredia v rozmedzí od 21 do 26°C. Nižšia teplota by totiž mohla narušiť ich vývin. Asi týždeň od doručenia húseníc sa prvé z nich začali zakukľovať, no a ďalší týždeň sme zažili neuveriteľnú hru prírody. Z kukiel sa vyliahli krásne motýle Babôčky bodliakovej. Motýle sme ešte niekoľko dní pozorovali, kýmli cukrovým roztokom, čerstvými kvetmi a na koniec sme ich slávnostne vypustili do voľnej prírody. Hovorí sa, že motýľ má tendenciu vracat' sa na miesto vypustenia. Ktovie, možno nás prídu niekedy navštíviť.

Na dopravnom ihrisku

Všetko, čo sa za mladi naučíš, na starosť akoby si našiel. Tohto úslovie sa držali aj naši tretiaci, štvrtáci a piatáci, keď v máji navštívili detské dopravné ihrisko v Považskej Bystrici, aby si pod odborným dozorom zajazdili na bicykloch, kolobežkách či motokárach. Ale nie iba tak hocijako, ako sa komu páčilo. Žiaci museli dodržiavať pravidlá cestnej premávky pri prechádzaní kruhovým objazdom, železničným priecestím a množstvom križovatiek. A naozaj dodržiavali. Veď, podľa slov povolovaných, sa väčšina z nich správala veľmi zodpovedne, a tak títo žiaci by mohli byť príkladom pre mnohých dospelých vodičov. Vedomosti, ktoré žiaci získali, sa im zatiaľ zídu len ako chodcom a bicyklistom, ale o pár rokov sa určite zo všetkých stanú vodiči motorových vozidiel. Veríme, že takí zodpovední, ako boli na dopravnom ihrisku.

Veselé zúbky v materskej škole

Každé ráno, keď sa najem do zrkadla pozerám, ukážem mu zúbky malé, sám sa o ne postarám.

Touto piesňou predškoláci privítali svoje mamičky na spoločnej aktivite Veselé zúbky. Deti pracovali pri interaktívnej tabuli, kde triedili zdravé a nezdravé potraviny pre zúbky. Rozprávali si, čo všetko potrebujú k tomu, aby mali zúbky biele ako perličky – zubnú pastu, kefku. V hravom príbehu pozorovali návštevu u pani zubárky, čím si vštepovali správanie sa v zubnej ambulancii. Týmto sa snažíme u detí odbúravať strach a neistotu z tejto návštevy.

Že je potrebné si zúbky vždy čistiť po jedle, si deti zarecitovali vo veselej básničke. Spetrením celého stretnutia bola spoločná práca mamičiek so svojimi ratolesťami, keď si tvorili usmievané plastelínové tváričky doplnené fazuľovými zúbkami. Odmenou vydarenej akcie bol veselý úsmev na tvárach mamičiek a detí pri hodnotení úspešných prác.

Deti a poľovník

Materská škola Papradno sa zameriava na plnenie enviromentálnej výchovy. Plnenie úloh je najúčinnejšie vtedy, keď sa začína od najútlejšieho veku a pokračuje celý život, aby deti vedeli čo najviac o prírode, musia mať možnosť precítiť všetko zmyslami, teda ohmatať, oňať, vidieť napríklad čistý potôčik, kôru stromov, vôňu kvetov, ale aj zápach hromady smetí, či znečistenú riekku. Pri práci s deťmi využívame poznávanie prírody cez citovú väzbu a prirodzenú detskú zvedavosť. Umožňujeme deťom, čo najviac sa kochať krásou okolitej prírody, okolia našej materskej školy. Pri plánovaní podujatí prihliadame na jednotlivé ročné obdobia a vek detí.

Nedávno sme mali besiedku s poľovníkom. Na chatke Milana Santusa, člena poľovníckeho združenia Javorník Papradno nás veľmi ochotne nás vítal aj jeho štvornohý priateľ Hyro. Hostiteľ poľovník deťom porozprával o poľovníctve kedysi a dnes, o jeho zážitkoch. Deti mali možnosť na vlastné oči vidieť parožky srnca, jeleňa, kožu z diviaka, kuny, líšky. Zvedavosť detí nemala konca kraja, ale pre deti bolo lákavé aj občerstvenie, svieži koláč a čaj z lesných jahôd.

Mária Híkaniková, učiteľka MŠ Papradno

Brigády, výlety, oddych i športové aktivity

V januári 2004 na podnet Jána Bednára z Považskej Bystrice (manželka Filomena rod. Sotníková z Papradna) sa stretli šiesti zánietenci pre turistiku – Jozef Gardoň, Tibor Zendek, Jana Fojtíková, Juraj Palko, Anton Hlúšek a Milan Zdurienčík, ktorí o mesiac neskôr za prítomnosti 30 účastníkov založili Klub turistov a lyžiarov v obci Papradno. Dohodli sa, že to bude dobrovoľné združenie občanov a mládeže, ktorí jeho prostredníctvom

Ján Bednár a Jozef Gardoň

budú vykonávať záujmovú činnosť v turistike, lyžovaní a cyklistike. Zvolili si predsedu Tibora Zendeka, podpredsedov Jozefa Gardoňa pre turistiku, Miroslava Lapúnika pre lyžovanie a Janku Fojtíkovú pre cykloturistiku. Prvá turistická akcia bola pešo Podjavorník a späť. V ďalšom mesiaci uskutočnili lyžiarsky pretek detí v lyžiarskom stredisku Podjavorník. V apríli v spolupráci s obecným úradom osadili orientačný

kameň na Bukovine, v septembri sa zúčastnili otvorenia náučného chodníka po hrebeni Javorníkov. V lete organizovali rôzne cyklistické aktivity do blízkeho aj vzdialenejšieho okolia. Pokúsili sa aj o nočný prechod Javorníkmi.

V ďalšom roku uskutočnili pretek v zjazdovom lyžovaní pre dospelých. Potom však zostalo lyžiarske stredisko Podjavorníkom zatvorené a tak sa pustili do úpravy bežekových tratí na Hornej a Dolnej okružnej v Javorníkoch. Na jeseň v roku 2005 zhotovili lavičky v sedle Bukoviny, na Stratenci a pod Malým Javorníkom. Zásluhou turistov pribudli v Javorníkoch značky a orientačné tabule, či vyčistené a upravené studničky. Pustili sa do ďalších brigád, ktoré smerovali na rozvoj turistiky a skrášľovanie okolia. Bolo však potrebné získať nejaké financie a tak v roku 2010 založili občianske združenie pod názvom Turisti obce Papradno. Začali písať projekty a zháňať 2 % z daní.

Turisti dnes

V súčasnosti má občianske združenie Turisti obce Papradno 45 členov. Ich hlavnou činnosťou je organizovanie turistických a cyklistických výletov, bežekového lyžovania, tradičných stretnutí turistov z Papradna a okolia, účasť na aktivitách iných organizácií a samozrejme brigády na zveladenie našej obce. Niektoré z nich poznáte z nášho Polazní-

Lubka Lapuníková na Vrchovej.

ka. Oznamy na jednotlivé aktivity sa dozviete z facebooku Klub Turistov Papradno. Plán je vyvesený na tabuli pred obecným úradom.

Kde všade boli?

Z turistických výletov spomením Vrátnu – výstup na Malý a Veľký Kriváň, Jánošíkove diery, výstup na Choč, Rysy, Roháče – prechod hrebeňom, roháčske plesá a druhý rok Baníkov cez Tri kopy a na Plačlivé zo Žiarskej doliny, výlet do Vysokých Tatier na Zamkovského a Téryho chatu a výstup na Kriváň. Vlni boli na Pieninách. Zakúsili aj turistiku v Rakúsku. Tieto podujatia sa organizujú vždy koncom septembra. Na bicykloch prešli turisti nejedenkrát trasu Papradno – Podjavorník – Javorník Karolínka Karlovice – Kasárne. Radi chodia cez Štiavnik do Bytče na zmrzlinu, ale aj do Rajeckej Lesnej a Súľova. Najdlhšia trasa bola z Vychylovky cez Starú Bystricu, Čadcu až do Papradna. Veľmi obľúbené sú 2-3 dňové turistické výlety, ktoré usporadúvajú každý rok koncom mája. Začali pešou tú-

rou z Podjavorníka na Čertov, kde prenocovali a na druhý deň stihli slávnosti na Kohútke a peší domov. Po dvoch rokoch vymenili Čertov za Liptovský Ján, kde boli štyrikrát, jeden rok aj s bicyklami. Pochodili celú Jánsku aj Demänovskú dolinu, navštívili mnohé jaskyne, vystúpili na Chopok, na Poludnicu, ale najlepšie bolo večerné kúpanie v prírodnej kadi a v termálnom bazéne v hoteli Máj. Tento rok prvýkrát navštívili Slovenský raj. Určite sa tam ešte vrátia, pretože je tam krásna príroda a dobré turistické chodníky.

Stali sa tradíciou

Z niektorých aktivít, ktoré sa osvedčili sa stali tradičné, čiže uskutočnené každý rok v tom istom čase. Sú to: Výstup na Holý vršok – každú Veľkonočnú nedeľu, Štefanská prechádzka ku kaplnke a na Kopicu a stavenie mája pri obecnom úrade. Radi chodia aj na tradičné výstupy do susedných obcí: Silvestrovský výstup na Bukovinu v Brvništi a Trojkraťový výstup na Holý vrch v Stupnom. Nevynechávajú ani Jilemnického jarnú 25.

Na bežkách hrebeňom Javorníkov.

Výstup na Kriváň 2008

Pavol Hároník pri zhotovovaní altánku v Javorníkoch.

Na bežkách

V posledných rokoch sa najviac zamerali na bežecké lyžovanie a to nielen v Javorníkoch, ale hlavne na našej Vrchovej. Od kríža na Vrchovej okolo kaplnky až nad štiavnický vlek je ideálna trasa na bežecké lyžovanie. Zvládnu ju aj menej zdatní bežkáři, ba ne jeden turista ju zvládol, hoci nikdy predtým nestál na lyžiach. Je to vynikajúci šport na kardiovaskulárne choroby a pohybový aparát. Stačí len odlepiť zadok z gauča, veď v zime nie je toľko roboty okolo domu ako v lete. Turistom sa podarilo zakúpiť snežný ratrak na úpravu tratí, takže ak bude na budúci rok dostatok snehu, opäť usporiadajú súťaž v bežeckom lyžovaní.

Stopy po brigádach

Súčasťou činnosti turistov sú brigády. Každý rok, vždy pred výstupom ku Trom krížom z príležitosti oslobodenia, vyzberajú odpad popri chodníkoch. Pomáhali pri budovaní turistickej trasy Javorník v rámci projektu obce INTEREG III A. Podarilo sa im vybudovať pekné oddychové miesto pri stavničke Podjavorníkom. Je to 1,5 km od hotela vľavo popod vleky smerom k Dohánovi. Postavili altánok s lavičkami a ohniskom na Kopanici nad Kolibou a majú ďalšie plány. V ich činnosti ich podporuje obec, miestne organizácie a podnikatelia nielen z našej obce.

Hasiči s veľkou chuťou

Dobrovoľný hasičský zbor Papradno sa tento rok opäť rozrástol o nových členov, a okrem chlapcov je znova jeho súčasťou aj tím mladých hasičiek. Trénuje sa v plnom prúde a papradňanskí hasiči sa môžu pochváliť úspechmi v rôznych hasičských súťažiach. Ako napríklad dňa 15. júna sa hasiči z DHZ Papradno v zostave Erik Cupan, Boris Balušík, Roland Koban, Lukáš Španihel, Peter Šamaj, Martin Baštecký zúčastnili hasičskej pohárovej súťaže, ktorá sa konala v Milochove, kde sa umiestnili na 3. mieste v kategórii mašin PS-8. Taktiež sa im darilo aj v súťažiach, ktoré boli súčasťou osláv 90. výročia založenia DHZ Brvnište a v kategórii starších pánov obsadili 1. miesto v predvedení rýchlostného hasičského útoku. Naším hasičom a aj ich trénerom srdečne gratulujeme, želáme im veľa síl a držíme im palce v ďalších súťažiach.

(pm)

Slovenské príslovia

- * Doma ako chceš, inde ako smieš.
- * Dobrú hrušku najviac trasú
- * Darmo slepému ukazuješ a hluchému vravíš.
- * Koho raz had uštipne, aj hlísty sa bojí.
- * Núdza rozum zobúdzda.
- * Proti jedu nieto medu.
- * Urob čertovi dobre, peklom sa ti odslúži.

Inzercia

Predám podiely v Združení lesovateľov obce Papradno cca 1ha. Kont.: 0903 509 941, 0911271096

***

Predám pozinkované a čierne rúry rôznych rozmerov vhodné napríklad na stĺpiky na optole. Kont.: 0940804809

***

Predám dvojkoľosovú káru s gumenými kolesami továrenskej

výroby. Kont.: 0904 804 809
Lacno predám 4 oceľové rámy s drôteným sklom rozmerov 3600/1800 mm, vhodné napr. na skleník. Tieto rámy sú šesťdielne, z toho 3 diely sú na otváranie. Kont.: 0904 804 809

***

Predám novú oceľovú zárubňu 800 mm pravú, nové mahagónové dvere 2/3 sklo š. 800 mm, pravé. Kont.: 0904 804 809

Futbalisti TJ Žiar Papradno po súťažnom ročníku 2013-2014 v konečných tabuľkách

I. trieda mužů

1. Streženice	24	13	6	5	64:37	45
2. Plevník	24	13	1	10	76:38	40
3. Brvnište	24	12	4	8	51:28	40
4. Košeca	24	11	6	7	55:47	39
5. Visolaje	24	10	5	9	51:49	35
6. Papradno	24	9	8	7	40:39	35
7. D. Kočkovce	24	10	5	9	37:41	35
8. Malé Lednice	24	11	1	12	42:43	34
9. Jasenica	24	10	4	10	34:41	34
10. Lysá p.M.	24	9	5	10	45:41	32
11. Bolešov	24	9	3	12	32:44	30
12. Tuchyňa	24	5	6	13	23:61	21
13. D. Mariková	24	5	4	15	18:59	19

V. liga Sever

1. Borčice	29	27	1	1	149:17	82
2. Dolná Súča	29	22	2	5	110:44	68
3. Drietoma	30	16	9	5	83:51	57
4. Domaniža	28	17	3	8	83:44	54
5. Bošáca	27	15	1	11	60:51	46
6. Šimonovany	28	12	6	10	52:44	42
7. Stará Turá	27	12	3	12	81:68	39
8. Chynorany	26	12	1	13	92:90	37
9. Opatová n/V	27	10	4	13	53:80	34
10. Tren. Turná	27	10	2	15	64:71	32
11. Papradno	27	9	4	14	48:59	31
12. Svinná	28	9	3	16	51:88	30
13. Kanianka	28	8	2	18	80:115	26
14. Prečín	28	7	4	17	48:80	25
15. Dubodiel	29	7	3	19	61:117	24
16. D. Kočkovce	28	6	0	22	32:128	18

III. liga Sever SŽ

1. Nováky	26	19	4	3	108:28	61
2. Nemšová	26	18	2	6	76:25	56
3. N. Dubnica	26	16	5	5	97:39	53
4. Beluša	26	16	4	6	78:35	52
5. Kanianka	26	16	3	7	71:40	51
6. Nitr. Rudno	26	12	5	9	74:58	41
7. N. Mesto n/V	26	12	4	10	59:46	40
8. Horná Nitra B	26	10	5	11	51:41	35
9. Bánovce n/B	26	8	8	10	64:63	32
10. Papradno	26	10	2	14	44:78	32
11. D. Vestenice	26	8	5	13	57:78	29
12. Z. Kostolany	26	5	5	16	43:121	20
13. Svinná	26	4	1	21	36:87	13
14. L. Rovne	26	1	1	24	20:139	4

III. liga Sever MŽ

1. N. Mesto n/V	26	25	1	0	261:15	76
2. Nitr. Rudno	26	17	5	4	148:69	56
3. Nemšová	26	16	3	7	114:59	51
4. Led. Rovne	26	16	1	9	93:79	49
5. Bánovce n/B	26	14	6	6	121:53	48
6. N. Dubnica	26	14	4	8	132:82	46
7. Horná Nitra B	26	14	4	8	100:51	46
8. Z. Kostolany	26	14	3	9	121:58	45
9. Kanianka	26	11	3	12	76:97	36
10. D. Vestenice	26	8	4	14	60:102	28
11. Nováky	26	6	3	17	50:143	21
12. Svinná	26	3	3	20	45:183	12
13. Beluša	26	2	0	24	26:163	6
14. Papradno	26	2	0	24	19:212	6

V Slovenskom raji 2014

Keď sú tie futbalové MS bez Slovenska, tak aspoň trochu humoru...

*Klub predal známeho futbalistu. Tréner sa s ním ľúči: Je mi ľúto, že odchádzaš. Bol si ako môj vlastný syn. Drzý, nevďačný, nespoľahlivý.

Papradnianskí turisti plánujú počas letných prázdnin turistické a cyklistické akcie podľa dohovoru členov a hlavne počasia. V mesiaci september zorganizujú výstup na Kráľovu hoľu v Nízkyh Tatrách.

Mesiac a pol v súťažiach voľno

Začiatok súťažného ročníka 2014/2015 v kategóriách dospelých, dorastu a žiakov bude 16. 17. augusta 2014. O uplynulej futbalovej sezóne i tej nasledujúcej sa bude hovoriť v kultúrnom dome v Plevníku v piatok 11. júla na aktíve. V I. triede, riadenej Oblastným futbalovým zväzom Považská Bystrica, budú hrať muži TJ Žiar Papradno, dorastenci a žiaci sú zaradení do vyšších súťaží.

Športové stretnutie s priateľmi z Moravy

Cezhraničná spolupráca Papradna s obcami a obyvateľmi Moravy naozaj „klape“ tak, ako má. Svedčí o tom mnoho športových a kultúrnych podujatí, ktoré sa konajú na oboch stranách Javorníkov počas celého roka. Inak tomu nebolo ani poslednú júnovú sobotu. My, starí páni TJ Žiar Papradno, sme odohrali priateľský futbalový zápas proti TJ Sokol Jankovice s konečným výsledkom 4:2. Po skončení zápasu sme si spravili výlet na kolibu, kde sme ochutnali miestne dobroty ako syry, nite a korbáčiky. Za spevu a hry harmoník sme sa spolu zabávali v M-Bare a rozlúčenie nie a nie prísť. Veríme, že naše vzájomné priateľstvá a družnosť oboch obcí pretrvá aj naďalej a tešíme sa na ďalšie stretnutia.

Starí páni TJ

Po Bačovej ceste na Kolibe

Na Slovensku sa podujatie s týmto názvom po salašoch a kolibách koná už šiesty rok. Papradnianska Koliba po roku opäť pozvala koncom mája na túto cestu svojich priaznivcov i návštevníkov. Bačova cesta je občianske združenie na Slovensku, predsedom je Ľudovít Urbanovský, ktorý spolu s podpredsedom Eduardom Janičkom do Papradna zavítali. Anna Beníková je už členkou združenia a spolu s ďalšími farmármi sa bude s ešte väčším úsilím podieľať na zviditeľňovaní práce v agro-sektore, vôbec nie ľahkej robote na dvore i rozľahlých poliach bez voľných víkendov. Pri práci si ľudia kedysi radi spievali. Dnes tradičné piesne znejú v podaní folklórnych skupín či heligonkárov, ktorí sú častými hosťami aj na papradnianskej Kolibe. V Papradne nezabúdajú ani na deti, tie sa môžu v priestoroch koliby do sýtosti vyšantiť. A keďže tu bol v čase Bačovej cesty i ďalší dôležitý dátum – sviatok MDD – s príspevom obce mali deti aj viacej radosti a zážitkov či už z ukážok výcviku policajných psov a hasenia požiarov.

Syry, bryndza, chutné jedlo – to je vizitka kolektívu Anny Beníkovej. Ako spomenul predseda združenia Ľ. Urbanovský, správy o kliešťovej encefalitíde z jedál jedného zo salašov v okolí Ružomberka spôsobili pokles predaja výrobkov z ovčieho mlieka. Na Slovensku takmer o tretinu. Aj keď výskum to neskôr vylúčil, kým sa produkcia z fariem dostane do pôvodnej hladiny, návrat aspoň k pôvodným číslam je stratou. No čo už, nie každý deň je prechádzkou. Ale ak by ste jednu peknú chvíľu chceli zažiť, prídite na Kolibu. V júli, auguste a septembri aj každý deň vy môžete mať nedeľu – príjemný oddych v prírode.

(vp)

Vydavateľ: Obec Papradno, 018 13 Papradno č.315, IČO:00317594. **Redakčná rada:** Ing.Věra Lališová, e-mail: viera.lalisova@cs-papradno.sk, Ing. Anna Pozníková, Mgr. Denisa Macošincová, Bc. Petra Mikytová e-mail: papradno@papradno.sk. **Príprava pre tlač:** Viera Petříková. **Tlač:** PNprint, Piešťany. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povolené Okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg.číslo:** EV 3232/09, ISSN 1338-8037. **Cena výtlačku:** bezplatne.